

ACHIZIȚIA DE DOCUMENTE ÎN BIBLIOTECA U.T.M.: SITUAȚIA ACTUALĂ ȘI SARCINI DE PERSPECTIVĂ

Olga Cernev , Rita Proca

Universitatea Tehnică a Moldovei

Lucrarea prezintă o analiză a procesului de achiziție de publicații la Biblioteca U.T.M. Ea conține date statistice privind situația curentă a colecțiilor Bibliotecii U.T.M. Sunt analizate etapele și căile procesului de achiziție. Sunt enumerate cele mai stringente probleme în activitatea de achiziție, cât și sarcinile propuse pentru îmbunătățirea acestui proces.

Cuvinte cheie: *colecție, achiziție, informare, selecție, achiziția propriu-zisă*

Prin colecțiile unei biblioteci înțelegem totalitatea documentelor materiale, purtătoare de informații, provenind din achiziții, donații sau schimb de publicații, organizate după anumite criterii biblioteconomice care facilitează regăsirea acestor documente. Calitatea colecțiilor este motivația principală pentru majoritatea beneficiarilor de a veni și a rămâne la bibliotecă.

Managementul colecțiilor de bibliotecă presupune: dezvoltarea colecțiilor cu cele două operațiuni fundamentale - selecția și achiziția de documente pentru completarea fondului; eliminarea ca activitate importantă pentru menținerea caracterului viu al colecției; organizarea colecției în așa mod încât indicele de circulație să se mențină la un nivel ridicat, și nu în ultimul rând organizarea accesului liber la raft –pecete a unei biblioteci moderne.

Biblioteca U.T.M. deține o colecție de documente în volum **de 1 209 504 u.m.**

(**Situația colecției la 01.07.2008**). Structura tipologică se observă din tabela de mai jos:

Total	Cărți	Ediții periodice	Autoref. disertații	Publicații UTM, Broșuri	Documente electronice	Ediții spec., stand.
1 209 504 u.m.	743 673 vol. / 99300 titluri	reviste – 114 371 u.m. ziare – 638 seturi	2480 ex./ 2480 titluri	253 268 ex. / 3075 titluri	71 u.m./ 55 tit.	95 003 ex.

După **conținut** colecțiile reprezintă:

Literatura științifică – 308 858 vol.

Literatura didactică – 876 285 vol.

Literatura artistică – 24 361 vol.

După **criteriul lingvistic** colecțiile includ:

Literatura în limba română – 384 394 vol. (periodice 15213 u.m.)

Literatura în limba rusă – 792 752 vol. (periodice 94285 u.m.)

Literatura în limbi străine – 32 358 vol. (periodice 5257 u.m.)

Una dintre activitățile esențiale ale bibliotecii UTM este achiziția de documente. Aceasta asigură creșterea numărului volumelor în colecții, îmbogățind valoric și spiritual biblioteca. Achiziția documentelor este procesul, care permite dezvoltarea și actualizarea colecțiilor unei biblioteci în funcție de natura și obiectivele acesteia.

Transformarea acestui proces în obiect de analiză poate elucida starea lucrurilor în domeniul achiziției, contribuind la îmbunătățirea ei.

În continuare vom analiza tehnologia achiziției publicațiilor la Biblioteca U.T.M.

Achiziția începe în serviciul Completarea și Evidența Colecțiilor. Ea presupune următoarele etape: selecția, decizia de achiziție, achiziția propriu-zisă. Se realizează pe mai multe căi: prin cumpărare (achiziții cu plată), prin donații și transfer, prin schimbul de publicații, licențe. Se pledează de a procura documente pe diferite suporturi.

Achiziția la Biblioteca U.T.M. se face centralizat pentru toate filialele, parcurgând câteva etape.

Informarea – este determinată de două aspecte deosebit de importante: cerințele beneficiarilor bibliotecii și producția editorială existentă pe piață la momentul dat; sursele de informare utilizate în acest scop sunt curriculumurile la disciplinele de studiu (bibliografiile obligatorii și facultative recomandate), numărul de studenți și cadre didactice, planurile editoriale, bazele de date ale editurilor, vizitele la târgurile de carte, la librării. Se întâlnesc piedici în prospectarea producției editoriale autohtone (nu există la nivel național cataloage editoriale, iar pentru periodice cataloagele cuprind informație de multe ori incompletă).

Selecția – în acest proces sunt importante următoarele criterii: reputația științifică a autorului sau editorului, prestigiul editurii, actualitatea informațiilor pe care le oferă, limba documentului etc.

Achiziția propriu-zisă – se face prin comenzi înaintate furnizorilor, editurilor sau agenților intermediare de difuzare a publicațiilor.

După parcurgerea acestor etape și în limitele bugetului alocat, anual se achiziționează cca 23 mii publicații pentru bibliotecile filiale. Bugetul alocat achiziției este stabilit de către conducerea universității și este distribuit pe facultăți. Coordonarea bugetului reprezintă cheia bunei funcționări a procesului de achiziție.

Achiziționarea prin cumpărare se efectuează diferențiat pentru cărți și periodice. Anual se achiziționează aproximativ 4000 volume cărți / 1000 titluri (400-500 titluri noi). Pentru periodice cumpărarea se face pe baza abonamentelor anuale. În ultimii ani se vede o sporire a numărului periodicelor abonate (din 2002 până în 2008 numărul de titluri de periodice s-a dublat și constituie 197 titluri /250 abonamente). Publicațiile sunt achiziționate direct de la cele mai importante edituri („Știința”, „Tehnica-Info”, „Civitas”, „Phoenix”, „Pro-didactica” ș.a.). Se întrețin relații de colaborare cu furnizorii de publicații („Vector V-N”, „Mesageria D&D”, „Moldpresa”, SECA „Cartea”, „Oenoserv” ș.a.)

Tot la capitolul achiziții, o modalitate importantă de completare sunt donațiile și schimbul de publicații cu parteneri din străinătate. În ultimii ani am primit donații impunătoare de la Asociația Generală a Inginerilor din România, „Direction de la recherche et de l’amenagement durable” din Franța, Agenția Universitară Francofonă, Biroul Național de Statistică, Academia de Științe din Moldova, AGEPI ș.a. Trebuie menționate donațiile numeroase făcute de cadrele didactice de la U.T.M., care aduc publicații pe care le procură cu ocazia unor ieșiri în străinătate la congrese și conferințe. Anual primim din donații aproximativ 1500 volume/ 400 titluri.

În activitatea de achiziție există anumite probleme. Cele mai stringente sunt:

- Achizițiile de publicații rămân a fi insuficiente în raport cu cerințele informaționale ale beneficiarilor.
- Există un decalaj în proporția achiziției documentelor la filialele bibliotecilor de la facultăți.
- Schimbul de publicații cu biblioteci universitare de peste hotare este nesemnificativ.
- Nu există colaborare dinamică cu cadrele didactice la nivel universitar pentru procesul de achiziție a documentelor.
- Criza financiară cu care se confruntă Biblioteca U.T.M. diminuează sporul achiziției.
- Furnizorii de documente nu întotdeauna îndeplinesc cerințele (există neconcordanțe și întârzieri de livrare).

Biblioteca își propune în domeniul achiziției realizarea următoarelor *sarcini*:

- Extinderea achiziției de documente electronice care are următoarele avantaje: rapiditatea furnizării informațiilor, posibilitatea ca aceeași publicație să fie consultată de mai multe persoane în același timp ș.a.
- Dezvoltarea cooperării cu alte biblioteci universitare de profil tehnic din țară și peste hotare (România, Rusia ș.a.) în vederea achiziției partajate a unor baze de date.
- Examinarea posibilităților de a adera la piața comerțului electronic de carte.

- Reevaluarea activității de schimb intern și internațional de publicații. Preferabil ar fi, să se facă schimbul, cu publicațiile proprii ale universității (lucrări cu caracter didactic și științific, elaborate de cadrele didactice ale universității).
- Coordonarea achiziției în cadrul subdiviziunilor bibliotecii. Bibliotecarii de la serviciile de împrumut dețin informații prețioase, privind interesele informaționale ale beneficiarilor. Doar întreținând relații de interdependență între toate serviciile din bibliotecă, putem contribui în mod accentuat la dezvoltarea imaginii bibliotecii și la creșterea calității serviciilor.
- Sensibilizarea factorilor de decizie (rectorat, decanat), privind sporirea alocațiilor pentru achiziție și informarea despre acestea. Cunoașterea situației fondurilor bugetare necesare pentru achiziția de documente ne-ar permite să stabilim o politică de dezvoltare a colecției.

Referințe bibliografice:

1. Regneală, Mircea. Vocabular de biblioteconomie și știința informării. Vol.1. București: ABIR, 1995.
2. Ghinculov, Silvia. Managementul informațional în instituțiile infodocumentare. Chișinău: Epigraf, 2007.-112 p.